

stališču šole — predmet in snov poučnih raziskavanj v naravi vsake posamezne občine po letnih časih in v krajevnem značaju; dalje, na kakšen način in v kolikem obsegu naj se vrše v to potrebne naprave. Šolsko nadzorstvo bi uspehe teoretično presojalo, izkušnji pa bi bila dana odločilna beseda. Skupni uspehi bi nam začetali reformo učnih načrtov in določili uravnavo pouka na prostem.

Izkušnje in doznanja v tem pouku so pokazala:

1. Pouk pod milim nebom je v vseh razredih ljudskih in meščanskih šol nujno potreben, ker je podlaga tvoritvi pojmov in neobhodno potrebna predstopnja za šolski pouk.

2. Ta pouk ima nalogo spoznati svojstva in lepoto domače narave in kulture, da se v otrokih goji ljubezen do domovine in pospeši praktično umevanje narodnih in kulturnih pojavov in da se šole pouku da ona aktualnost in življenska resnost, ki trajno učinkuje na učenčovo nadaljnjo izobrazbo.

3. Vsaka občina nudi bogato nazorno polje. Iz tega je izbirati. Načrt se ravna po učni stopnji, po učnem in koncentracijskem smotru krajevnosti, letnem času in šolski kategoriji.

4. Na najnižji stopnji se pouk razteza na najbližjo okolico, na srednji stopnji na občino in okraj; podaljšuje se prvima dvema na izletih in izprehodih, višji stopnji pa na izletih in potovanjih.

5. Stvari, ki je slučajno ob poti najdemo, a ni v naši nalogi, ne zametujemo popolno — samo omejiti jo je treba.

6. Zunanji red je ali prost, po katerem se učenci prosto vrste okolo učitelja — ali pa vezan, t. j. da korakajo v vrstah, dečki na eni, deklice na drugi strani, učitelj med njimi.

7. Učna oblika je lahko samo ogledovanje z naknadnim izpraševanjem — ali dialogična. Asociativno razgovorjanje otrok z naknadnimi učiteljevimi popravami je najpriporočljivejša oblika.

8. Učiteljeva beseda bodi kratka, a določna.

9. Vsak mesec je potrebno eno ali več ur na prostem.

10. Ta pouk napravlja učitelju mnogo truda s pripravo doma in zunaj, ker mora čestokrat poprej sam obhoditi kraj, ki ga hoče v učno svrho rabiti.

11. Priporoča se, da si učitelj zabeleži smotre doznanja in uspehe, da tem potom vsaka šola zadobi s časom podlago za določene smeri v tem pouku. Preostaja mi le še podati kratko sliko o tvarini in metodi.

Vzemimo zemljepis. Ni ga predmeta, ki bi bolj zahteval nazorila v naravi nego ta. Daljše potovanje z ljudskošolskimi otroki je nemogoče, zato je treba predmetne predstave zbuditi na geografskih oblikah domačega okoliša — potem si otroci ne bodo predstavljali dolin in gorovja kot šematične skice na šolski tabli, temveč v nje pravi obliki, kakor so jo opazili na lastno oko pri izletu v domačem kraju. — Z brezvrednim poukom, pri katerem se naštevajo meje, gorovja — sama gola imena — smo v tem predmetu že obračunali; ta pouk zastavi oko na domača tla, jih ogleda, razdeljuje, presoja in ustvarja pojme. Skice in karte (zemljevidi) so le spominska znamenja za nadaljni pouk. Le tem potom bo znal učenec gledati preko domačih mej; fantazija le tam pravilno producira, kjer se je naučila nazorno oblikovati.

Učna smer obsega:

1. Nalogo pouka, ki je začetana — v berilu — z vednim ozirom na domači kraj.

2. Kraj pouka, t. j. pot in smoter pota — ki pa mora učitelju dobro znan biti.

3. Je čas pouka, ki se ravna po nalogi, po letnem času, po urniku in po krajevnosti. Pot po dolini je manj utrudljiva nego lazenje na hrib, se torej lahko v krajšem času opravi nego drugo.

4. Namen pouka je nazorno ogledovanje, ki pa se mora z določenostjo in sistematično voditi, da ostane zanimivo in sprejemljivo ter tako sposobno za nadalje razprezanje v šoli.

5. Oblika pouka je dialogična, vendar odvisna od podajanja učiteljevega. Učenci naj več govore nego učitelj, naj merijo, skicirajo in beležijo.

6. Učni pripomočki za zemljepisno nalogo so: magnet, žepna ura, metrska mera, zemljevid, berilo, beležnica in svinčnik.

7. Snov; ta obsega:

1. Fizikalčno razdelitev — gora, dolina, ceste, železnice, mostovi itd.

2. Iz teh izhajajoči pojmi: grič, hrib, gora, znožje itd.

3. Domače obnebe, dnevni, letni časi, mesec itd.

4. Vremenska opazovanja — podnebje, toplina, vetrovi itd.

5. Razmerje človeka z naravo, obrti, rokodelstva.

8. Dispozicija geogr. izleta:

1. Naloga n. pr. razgled z gore.

2. Pot.

3. Čas.

4. Namen.

5. Oblika.

6. Učila.

9. Popis izleta — kot spisna uporaba.

Zgodovinski pouk je tesno združen z zemljepisnim. Zato se skupno z njim obravnava. Učenec je opozoriti na spomenike, zgodovinske kraje, pripovedke, pravljice, znamenja in stavbe. Predpogoj je, da učitelj sam dobro pozna zgodovino kraja. Zato je dobra šolska kronika neprecenljive vrednosti.

1. V prirodoslovju si morajo učenci privojsiti izkušnje in opazovanja na fizikalnih in kemičnih pojavih. Na srednji in višji skupini se tako pridobljena snov uredi. Tehničnih in tehnoloških naprav domačega kraja pri tem učitelj ne sme prezreti. V tem predmetu ima priliko opazovati razmerje med tlemi, zrakom, vodo in svetlobo, z živimi bitji, ter otroka dovesti do spoznanja o njih bistvu, delovanju in namenu. V teh stvarkih je naznačena že naloga prirodoslovnega pouka. Kakor pri zemljepisnem pouku je tudi tu krajevnost vsak pot ali

2. smoter pota. Najčesče je smoter travnik, polje, gozd, livada, globel (soteska), ribnjak, potok, močvirje, pobočje, kamnolom, mlin itd.

3. O času velja isto kakor pri zemljepisnem pouku.

4. Namen je: privedi otroka do pravega naziranja prirodnih pojavov — njih bistva, praktične uporabe itd.

5. Oblika je opazovanje in samolastno sklepanje. Le tam, kjer je treba na celoto pozorišča opozarjati ali celoto pozorišča opozarjati ali celoto fizikalne individualitete pojasniti, poseže učitelj toplo in živahno vmes. Modrost stvarstva, ki se tu pojavlja tako očito — učitelju nudi priliko vplivati na otroško dušnost.

6. Pripomočki so tu: magnet, nožič, ura, beležnica, svinčnik, povečevalno steklo, lopatica, kladivec in torbica.

7. Snovi nam nudijo prirodoslovna berila v toliki množini, da ni potrebno jih tu omenjati.

„Larpu lar.“

(Slika v treh prizorih.)

OSEBE:

Miha Platič, kmet.

Ana Platičeva, njegova žena.

Jurče Kistič, njujin nečak, učenec IV. razreda ljudske šole.

Dejanje se vrši l. 2000. v nekem ameriškem selu.

I. prizor.

Miha in Ana Platič. Sedita pri mizi. Miha drži v roki papir, a Ana pleše nogavico.

Miha (po daljšem molku): Plačaj, pa zopet plačaj! Mnogo so že ljudje odpravili in izpremenili, samo davek ostane še vedno. Prav je rekel naš veliki Franklin: „Povsod se mora umreti in davek plačevati.“ (Da papir na mizo in kaže s prstom nanj.) To je najbrž opomin, da plačam davek. No, ko bi vsaj znal prečitati...

Ana (naglo): Pa bi se mogel naučiti, dokler si bil mlad.

Miha (kakor srdito): Saj sem se učil. Hodil sem v šolo polna štiri leta. Pa evo... Ne veruje mi nihče, da sem posejal šolo, dokler mu ne pokažem izpričevala. V tem pišejo, da imam prav dober uspeh v teh-le predmetih; prostoročno risanje po predlogah, čitanje mišljenja in otroške duše iz njih risarji, odkrivanje umetniškega žitja v otrocih, zgodovina umetnosti, životopis ljudskošolskih umetnikov do 12. leta, ženski sloji.

Ana: Ali čitanje?

Miha: Pravijo, da je v izpričevalu tudi ono: Neobligatni predmeti: veronauk, čitanje in pisanje.

Ana: Pa kako imaš oceno?

Miha: Ne znam. Pri „čitanje“ in „pisanje“ je dolga zavita poteza.

*) To sliko je priobčil — ffl — v št. 5. l. l. lista „Hrvatski Učiteljski Dom“. Ker je jako značilna, sem jo poslovenil za „Učit. Tovarisa“.

Ig. Stijanec.

Ana: Čudno... čudno... No, sedaj pa namesto da bi čital, pa riši po prirodi...

Miha: Molči, stara, si pač ženska glava. Ni šola kriva. Mogoče, da se jaz nisem dosti učil, sicer pa za čitanje nisem imel daru. Danes je mladež nadarjenejša, pa šole še dovršenejša, pa je bolje. Jaz sem sigurno edini analfabet v tem okraju. Da, edini...

II. prizor.

Isti in Jurče. Odpre vrata in naglo vstopi v sobo. Pod pazduho ima podolgovat zavitek. Dolgi lasje mu padajo na ramena. Bela obleka mu je pisana od najrazličnejših barv. Taki tudi nohti.

Jurče (vrže zavitek na posteljo): Ujec, ti si v sobi, a na polju je prekrasno. Nimaš niti ti smisla za lepoto narave? Zakaj...

Ana (ga prekine): Srce moje in golobček moj, hvaljen Jezus! Odkod?

Jurče: Evo iz šole. Danes smo uživali kakor pravi ljudje, obdarjeni z umom in sreem. Najpoprej smo...

Miha: To boš pripovedoval potem. Ne bi li ti najpoprej (mu nudi svoj papir)...

Ana: Pusti ga, Miha, pusti! Vidiš, da malokdaj pride k nam, pa ne daš, da bi mu bilo ugodno. Govori, jagnje, kako mamica?

Jurče: Ne znam. Videl sem jo samo pri obedu. Ali ne zna govoriti z menoj. Vsak umetniški čut je v njej zatopljen. Pa tudi oče... O Veliki noči je pobarval našo sobo z dvema barvama. Ko bi videli ta neokus. Ne morem tistega gledati. Kakor vrč se obrnem z obrazom proti vratom, da se mi ni potrebno srditi. Da, ko bi me vsaj poslušal...

Miha: On tebe?

Jurče (strese z glavo): Da, v tem! V druge vaše stvari se ne mešam, kakor v oranje, sejanje in kisanje zelja. Nesrečen sem, popolnoma nesrečen. Ne razumevajo me.

Miha: Tedaj — ti iz šole?

Jurče: Da. Tam se odpočijem in okre-pim. Duša se mi dviga tam v višine in sanjam. Že tri dni premotrujemo oblake, bregove in doline v različni razsvetljavi.

Ana: Pa danes ni solnca.

Jurče: Danes smo prvo uro risali panj po prirodi, a drugo uro učitelja, našega starejšega tovariša.

Miha (nevoljno): Pa kaj ti hoče to?

Jurče (lomi z rokama): Zakaj nimaš ti poleg mojega ubogega očeta smisla za...?

Miha (ga prekine): To ni, otroče, zate!

Jurče (vstaja in preti s prstom): Larpu lar! Žal mi je, a moral sem ti to reči. Sedaj imaš.

Miha: Pular, pular! Kaj pa je to?

Jurče: Vidi se, manjka ti naobrazbe. Kako moreš živeti, pa tega ne znaš? Učitelj, naš prvi in najstarejši tovariš, nam je rekel: Kadar kdo pred vami grdi sveto umetnost, pa ga nikakor ne morete uveriti, da je na krivem potu, mu recite „Larpu lar!“, pa ga s tem takoj spravite v molk. (Energično.) To sem tudi sedaj pričakoval.

Miha: Dobro. Kaj ste delali drugo uro?

Jurče: Risali smo pojave ob burji in nevihti. Oh, redki ljudje uživajo tako, kakor mi danes. Učitelj, naš starejši drug, je potrl danes tri naočnike od zanosu, ko je zvrčal našo pazljivost na...

Miha: Ali čemu te čenčarije?

Jurče (ogorčeno): Čenčarije? Ne pogubi, ujec, duše, če jo imaš. Ali ne veš, da ima duša potrebe? Ali misliš?...

Miha: Nesrečnik, vročinsko bolezen imaš!

Jurče (preti s prstom): Larpu lar!

Na, sedaj imaš. Žal mi je, a moral sem ti reči. (S povzdignjenim glasom) Apostol sem velike ideje ljudskega roda, pa mi je umetnost zvišena potreba kakor tebi opoldan čaša vina.

Ana: Moder si, moder, piščanec moj! Ne zameri uju. Samo pripoveduj, kaj si dalje delal v šoli. Ujec ima mnogo skrbi (pokaže na papir), videl boš tudi sam.

Jurče (nadaljuje oduševljeno): Od desete ure do poldne je učitelj, naš starejši tovariš, odkrival med nami umetnike. V našem razredu jih je šestorica. Jaz sem prvi. Pri tem rodoljubnem poslu se je posluževal naših risanj, s katerih je čital fino kopijo naše duše, pa našo prošlost in našo prihodnost. Rekel je, da bi bila največja sramota za ljudski rod, ako bi jaz ne postal ravnatelj slikarske akademije. Raduj se, teta mila! Tedaj hočem s svojo roko naslikati tudi tebe in ujca, pa našo hišo in kokošnjak in psa... Vse, vse, popolnoma vse. Pa potem (povzdignivši obe roki), ko smo se vračali iz šole, smo motrili vijoličaste bregove

*) L'art pour l'art

in rumeno travo in rdeče gozdove in modre oblake ter zeleno cvetje... Sveti poklic mi je potisnil v roke barve in ovekovečil sem božanski ta prizor med okna na zid kože prvega sosedu brezplačno, a moj drug na deski njegovega plota.

Miha: Tako, ti pisani mazač!...

Jurček (preti s prstom): Larpu lar, larpu lar! Žal mi je, ali to sem ti moral reči.

III. prizor.

Iste osebe.

Miha (nudi Jurčetu svoj papir in hoče da govori).

Jurče (vstane, prinese s postelje ovitek, ga da na mizo ter ga razmota). Popoldan ni bilo predavanja. Učitelj, naš starejši tovariš, nam je dal vsakemu po eno sliko, da jo doma tri dni proučavamo in potem ocenimo. (Razmota sliko do konca. Ponovno govori): To je slika velikega mojstra Sirija Grgića. Vidite, prosim vas, oni kolorit, pa to plastiko! — In ti se še ne diviš, ujec? Pa ta ton, perspektiva razsvetljava! Tudi slepec bi užival! Moram oceniti umetnino najboljšo, samo to... to... tu doli v kotu... ima nekoliko povsem neumestnih in neumetnih ravni in zvitih črt, načrtkanih z rdečo barvo. Ne vem, kaj je to... Tega še nisem videl. Da ravno tega nima, bila ocena izredno...

Miha (mu pada papir iz roke. Zgubanič se mu čelo, se nagne na mizo in besno pogleda Jurčeta): To, to je... to so... nesrečni dvanajstletni paglaveci, neumnež, nadloga! — To je (drhtajočim glasom) podpis, podpis umetnikov... besede... letnica!... Besede so to, umetniški potepuh... osel!... Jaz vsaj znam, da so to — besede...

Jurče (vzdigne prst kakor poprej): Larpu lar! Žal mi je, ali sem... (Ani pada iz rok nogavica).

(Zastor pade.)

Volapük, Esperanto in Ido kot mednarodni svetovni jeziki.*

Projekti. (Kratek zgodovinski pregled.)

Že par sto let sem rešujejo problem svetovnega jezika. Več nego 100 sistemov je izkušalo to vprašanje razrešiti. Največji od teh poizkusov pred Schleyerjem je bil osnovan na sestavi (podlagi) znamenj, zlogov, števil ali sekiric in je služil le dopisovanju. Zaradi tega smemo smatrati duhovna Schleyerja, ki je izumil Volapük, kot pravega očeta moderne svetovne jezikovne ideje, zakaj Volapük, je omogočil poleg pismenega tudi ustno sporazumljevanje. Leta 1880. je objavil svoj sistem, ki se je zmagovito širil po vsem svetu ter s tem tudi jasno dokazal, da se splošno čuti močna potreba, po nekem lahkem in enotnem običju. Toda že po kratko trajajočem procvitanju je jel Volapük propadati, deloma zaradi svoje znanstveno nedostadne osnove, deloma zbog nesloge med njegovimi zastopniki.

Volapüku je nasledoval Esperanto, ki ga je l. 1887. objavil dr. Zamenhof, zdravnik v Varšavi, toda še-le v zadnjem desetletju, osobito od prvega kongresa (1905) sem se je ta jezik jel močeno razširjati. Brez dvombe pomenja Esperanto napram Volapüku velikanski napredek in njegovih principov so se okoristili vsi novejši svetovni jezikovni načrti (projekti). Toda vsi ti sistemi kakor Lingua, komuu, Mundo-linguo, Novilatin, Pan kel itd., imajo, izvzemši Universal in Idion Neutral, le teoretičen pomen. Vendar smo tem poizkusom mnogo hvale dolžni, ker so se zdaj našli zakoni, po katerih se ima snovati splošno mednarodno običjo, svetovni jezik. In na podlagi teh težko pridobljenih izkušenj je izdelal neki komite učenjakov Internaciona Linguo ali Ido.

Mislimo, da bi bilo tudi tukaj na mestu, podati cenjenim čitateljem, ki se zato zanimajo, primer, kako se neki glasijo jeziki Volapük, Esperanto in Ido. V to svrhu hočemo porabiti Očenaša, kojega besedilo je vsakemu Slovencu znano. Torej začnimo po vrsti! Očenaš se glasi v Volapüku:

O Fat obas, kel binol in suls, paisaludomöz nem olu! Kömomöd monargän ola! Jenomöz vil oluk, äs in sül, i su tal. Bodi obsik vädeliki givolüs obes adele! E pardolös obes debis obsik, äs id obs aipardops debeles obas... Zadostuje! Volapük se kolikor mogoče izogiba glasnika „r“.

*) Odgovornost prepuščamo pisatelju. Uredn.

Očenaš v esperantskem jeziku: Patro nia kiu estas en la ĉielo, sankta estu Via nomo; vian redzeo (dž = g s strešico!) Via, estu volo Via, kiel en la ĉielo, tiel ankaŭ sur la tero. Panom ĉiutagan donu al ni hodiaŭ; kaj pardonu al ni ŝuldojn niajn, kiel ni ankaŭ pardonas al niaj ŝuldantoj...

V idskem jeziku ali Linguo internazia: Patro nia, qua esas en la ĉielo. Tua nomo santigesez, Tua regno adveneza. Tua volo facezes tale sur la tero quale en la ĉielo. Donez a ni cadie la omniaĉa pano! A ni pardonez nia ofusi quale ni anke pardonas a nia ofensanti!...

Orke se izgovarjajo kakor v slovenščini. Iz teh pričujočih primerov je razviden velik razloček med Volapükem in Esperantom, pa tudi vidimo, da ima Ido Esperanto za podlogo. Medtem pa, ko poseduje Esperanto mnogo izmišljenih besed, osobito članic, je Ido brez takih ter se poslužuje edino le „naravnih“ izrazov, ki jih izbira po principu največje mednarodnosti iz glavnih indogermanskih jezikov. Zato ga izobraženec, večš nemškega in kakega romanskega (francoskega) jezika na prvi pogled razume. Slovnica njegova je jako lahka, ker se omeja na najpotrebnejše, vendar se to ozira na slovniške pojave naravnih jezikov in torej ni tako „umetna“, kakor mislijo in sodijo nekateri razumniki, ki jezika gotovo ne poznajo! Sicer pa je opažana hladna brezrepektnost in naravnodolžnost napram „umetnemu“ mednarodnemu jeziku jako smešna in neumestna v današnji dobi, ko tičimo do grla v umetnihi napravah! In ali ne srečamo tudi mnogo umetnosti v rastlinstvu in živalstvu, učinjenih po človeku, po njegovem smotrenem vplivanju na naravni razvoj? Pa komu pride na misel, takim na pravih organizmih izvršenim umetnostim odrekati koristi in pomen za nas, za človeštvo? In ne bil bi človek rad delal še več, da, vsakojake eksperimente z naravo, če bi se mu le posrečilo? „Da, to je istina“, kdo je pritrdil, „toda jezik je čisto nekaj drugega kot živa bitja, kot organizmi, jezik je namreč le funkcija organizma, ki se kot taka da vežbati, požlahtniti ter kakor vsaka druga funkcija dovesti do neke stopnje popolnosti. To je istina tako glede na jezik kot pojav ali funkcijo kakor tudi glede na njegovo snov, na besedni zaklad. O tem bi se dalo mnogo pisati! Toda pustimo to za drugo priliko! H koncu vprašamo še: Kateri pismeni jezik je čist produkt naravnega razvoja? Ali niso vsak pismeni jezik kovali več desetletij ali celo stoletij, razni kompetentni in nekompetentni slovničarji in pisatelji, ki se besedne oblike in slovniška pravila ali vzeli nepremenjane ali jih pa tudi svojevolično pretvarjali? Nemški profesor je nam dijakom večkrat dejal: „Luthers Bibelsprache war eine Kunstsprache!“ — Za umetni jezik imajo naši narodni neprijatelji tudi sedanjio pismeno slovenščino. Ali ne trdijo deloma tudi prav? Gotovo da! Zakaj za prave naravne jezike je smatrati le narečja, ker se pismeni jeziki snujejo le potom premišljenega dolgotrajnega dela poklicanih razumnikov.

Z ozirom na ta izvajanja mislimo, da ima tudi umetni mednarodni jezik pravico do eksistence! Pri njem ne bomo gledali na več ali manj naravnosti, ampak na lastnosti, ki pridejo tukaj edino v poštev, namreč: lahka priučljivost, prožnost in uporabnost. In teh lastnosti posreduje n. pr. Ido v precej večji meri kakor marsikateri kulturni jezik, a zastran svoje logike v besedotvorju in slovniških pravilih pa nadkriljuje vse naravne jezike.

J. K o v a č i č.

Učiteljsko poučno-zabavno potovanje v Savinjskih planinah.

Kdor nima mnogo denarja, da bi si privoščil kako daljše potovanje, temu mora zadoštovati tudi krajše.

Naša slovenska domovina ima pa tudi pokrajine in kraje, ki se odlikujejo s svojo naravno lepoto — ima lepe doline pa tudi nebotične gorske vršace, izmed katerih uživaš nepozabno krasen in obsežen razgled.

Spoznavaj svojo domovino!

Vprašalo me je že več tovarišev in tovarišice, če priredimo v letošnjih velikih počitnicah kak skupen učiteljski izlet v Savinjske planine. Povpraševali so tudi, koliko bi utegnil veljati tak izlet in kako bi bilo ceneje, ako potujejo posamezniki sami ali v družbi. Izlet bi moral v kratkem času nuditi mnogo.

Preudarjal in pretuhtaval sem tozadevno ter se pogovarjal o tem s prijatelji-tovariši kakor tudi z znanci, ki poznajo tukajšnje razmere.

Prišel sem do zaključka: najbolje je potovati v večjem številu, poprej pa poskrbeti in naročiti vse potrebno glede hrane, prenočišč, vodnikov, nosačev, vozov v dolini i. t. d. Zgodi se često, ako si poprej nisi naročil, da niti za drag denar ne dobiš potrebnega živeža in drugih raznoterosti. Vodniki v gorah imajo svojo tarifo, ki se posamezniku precej pozna, v družbi se pa razdeli na več oseb. Ravno tako je z vozovi. Planinske kočje so proviantizovane, in sicer s pijačo in s konzervami — ali mnogo je onih, ki jim ne ugajajo konzerve. Zato je potrebno ob takih prilikah vzeti iz doline sveže meso in prikuhe ter kuharico.

Upoštevajoč vse to in še raznokatero druge okolnosti, sem se odločil prevzeti vodstvo učiteljskega potovanja v Savinjskih planinah na ta način, da udeleženci vnaprej plačajo gotovo vsoto za prehrano, prenočišča, vozove, vodnike, nosače, vstopnino v kočje, napitnino i. t. d.

Ta način potovanja je po drugod že z uspehom uveden in splošno priljubljen. Potniku ni potrebno za omenjene stvari skrbeti, temveč gre vse po gotovem načrtu in redu. Potovanje je udobnejše in brezskrbnejše in — primeroma cenejše.

Čas potovanja: V dneh 4. 5., 6. in 7. septembra letos. V začetku septembra zato, ker imamo takrat na Štajerskem povsod počitnice. Če bi se pa oglasilo dovoljno število udeležencev za drugo polovico avgusta, sem pripravljen tudi takrat aranžirati slično potovanje.

Tu r a j e s l e d e č a:

Rečiška vas (žel. postaja) - Mozirje - Ksaverij - Ljubno - Luče - Belšak. (Do sem skupno, potem ločeno.)

A. Belšak - Robanov kot - Kocbekova kočja - Ojstrica - Škarje - Planjava - Kamniško sedlo.

B. Belšak - Solčava - Logarjeva dolina - Slap pod Rinko - Okrešelj (Frischaufov dom) - Kamniško sedlo. (Od Kamniškega sedla - Kamniška kočja zopet skupno.)

Izlet na Brano, potem v Bistriško dolino - Stahovica - Kamnik - Črničev - Nova Štifta - Gornji grad - Bočna - Vransko - Sv. Peter v Savinjski dolini (žel. postaja).

Tu r a j e z a d o b r e h o d e e i n j e v e č a l i m a n j u t r u d l j i v a. Vendar je krasna, ker se potuje po vrhovih, odkoder vživaš krasen in obširen razgled. Vodil bo to turo znani turist tovariš K o c b e k.

Tu r a B n i t e ž a v n a, vendar jako lepa. Priporočati jo je posebno onim, ki ne lazijo radi po gorskih robovih in vršacih, a vendar radi vživajo naravne krasote.

Kdor bi se v Kamniku hotel ločiti od ostale družbe ter se od tam z železnico peljati v Ljubljano, tudi lahko to stori in prispeva manjšo vsoto. Kdor pa hoče spoznati ves gornjegrajski in vranski okraj, mu je priporočati, da se udeleži vsega potovanja.

O s k r b a. Hrana bo povsod kakor glede kakovosti tako glede količine zadovoljila vsakega udeleženca. Tudi v planinskih kočah bo sveže meso, ne pa konzerve, ki jih nekateri ne marajo. Zajtrk, obed in večerja bo v dolinah kakor v planinah topla jed, predpoldanska po možnosti tudi topla jed (v dolinah), potoma po gorah in po južina pa mrzla (narezek, sir, pečeno meso itd.).

Opomniti pa moramo, da je v skupno vsoto vračunjena le jed, pijača ne. To ima vsak udeleženec potovanja po svoji potrebi si sam naročiti in posebe sam plačati. S seboj nositi alkoholčnih pijač ni potreba, ker se dobe povsod, tudi v planinskih kočah. Pač pa bo potovalecem na razpolago primerna količina vina spotoma po gorah in to brez posebnega doplačila.

Prenočevalo se bo v Kocbekovi koči, oz. pri Piskerniku v Logarski dolini, v turistnem domu v Bistrici in v Gornjem gradu. Postelje so snažne in dobre.

Turisti bodo lažje hodili, ker bodo njih prtljago, kakor tudi jedila in pijačo nosili vodniki, odnosno nosači.

Pristojbine v kočah (prenočnino, vstopnino, donesek za drva itd.), kakor tudi povsod napitnine plača vodstvo.

Izletniki se bodo vozili na udobnih vozeh a) iz Rečiške vasi do Belšaka, oziroma do Solčave — b) iz Stahovice do Kamnika — c) iz

Kamnika do znojča Črničeva — d) iz Nove Štife v Gornji grad — e) iz Gornjega grada v Bočno in f) iz Vranskega na postajo Sv. Peter.

S tem, da se potovalci po dolinah skoraj povsod vozijo, je omogočeno, da se napravi v tako kratkem času vendar toliko dolga, pregledna in zanimiva tura.

Stroški potovanja. Sešteli smo vse izdatke za vozove, prenočišča, prehrano (brez pijače), vodnike, nosače, pristojbine itd. ter došli do zaključka, da pride na udeleženika pri najmanjši udeležbi 10 oseb vsota 50 K — petdeset kron. Kdor bi se ločil od družbe v Kamniku, dobi še plačano žel. karto do Ljubljane in prispeva samo 40 K.

Način vplačevanja in denarne stvari sploh. Pri oglašitvi, ki se ima zgoditi tekom meseca aprila t. l., je vplačati 10 K, potem pa ali v mesečnih obrokih po 10 K (maj, junij, julij, avgust) ali pa vso ostalo vsoto do 5. avgusta t. l.

Ako bi se potovanje od vodstva odpovedalo zaradi prepričlega števila javlencev ali zaradi drugih eventualnosti in to do 15. avgusta t. l., potem se vrne posameznikom vsa vplačana vsota.

Če se že naznanjen član potovanja iz kateregakoli vzroka ne udeleži in svojo neudeležbo javi do 25. avgusta t. l., dobi razen 5 K (pet kron) ostalo vplačano vsoto nazaj. V slučaju, pa, da se ni do dotičnega dne ni odjavil, se mu lahko zaračuna še naročena prehrana, ki se ni mogla odpovedati, ali pa naročen prostor na vozu, ako bi se to ne dalo kako drugače pokriti.

Pravica udeležbe na potovanju pa se lahko prenese tudi na drugo osebo.

Vplačajo pa se lahko tudi večji zneski in se preplačila (čez 50 K) izročijo začetkom potovanja dotičniku.

N. pr. A. vplača 10 + 15 + 12 + 10 + 20 kron, skupaj 67 K. Prvi dan potovanja dobi izplačano od vodstva 67 — 50 = 17 K. Te kronce lahko porabi na potovanju za smodke, razglednice in pijačo itd.

Vposlan denar se plodonosno naloži ter obresti porabijo za upravne stroške.

Ako bi ostal na koncu potovanja kak preostanek, se dotična vsota razdeli med udeležence, oziroma sklenejo ti, kako se denar obrne.

Na zahtevo se predloži vsakemu udeležencu detajliran račun; zakaj namen potovanja ni gmotno izkoriščati udeležence, temveč jim preskrbeti udobno in prijetno potovanje po primerno nizki ceni.

Slabo vreme. Če bo pri nastopu trajno slabo vreme, potem odločijo izletniki sami z večino glasov v Rečici na Paki, ali se potovanje vrši ali ne, oziroma kako se predružači. Vodstvo potovanja da potem vplačan denar na razpolago, odtegnivši dotakratne izdatke.

Napoči pa skrajno slabo vreme med potovanjem, odločuje istotako večina udeležencev. Kdor se skupnim sklepom ne ukloni, izgubi pravico do vsake zahteve od vodstva. Istotako, kdor bi se spotoma svojevolično ločil od družbe. Udeleži se izleta lahko ne le vsak učitelj, učiteljica, učiteljska soproga itd., ampak tudi prijatelji učiteljstva; vendar se mora vsak podvreči vodstvenim določbam.

Javljenja in vprašanja je nasloviti na tovariša Ignacija Šijanca, učitelja v Gornjem gradu pri Celju. Prosi se, priložite za odgovor znamko!

Vsak javljeneec dobi natančnejša pojasnila glede ture, opravje itd.

Potovanje se vrši le, ako se ga udeleži vsaj 10 oseb. —ij—

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovi vdom in sirotam na Kranjskem ima v torek, dne 18. aprila 1911, dopoldne ob deseti uri v „Narodnem domu“ v Ljubljani svoj občni zbor. Dnevni red:

1. Ogovor načelnika.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna.
5. Posamični nasveti, o katerih je vsaj osem dni prej odboru naznaniti.
6. Volitev prvomestnika, blagajnika in sedem odbornikov, od katerih jih stanuje dve tretjini v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 23.).
7. Volitev treh pregledovalcev računa zunaj odbora.

Iz Bele Krajine. Ker bo „Belokranjsko učiteljsko društvo“ zborovalo v prvi polovici maja t. l., se vljudo prosi, naj p. n. referenti najavijo teme podpisaneu dan. 1. maja t. l. Val. Burnik, t. č. preds.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo dne 18. pr. mes. Dasi tudi uvažujemo Senekov: „Non semper saturnalia erunt“ bi vendar radi stanovski užitek od 18. marca t. l. večkrat užili.

Ta dan so se sešli cenjeni tovariši in tovarišice na Zidanem mostu iz Laškega okraja, da manifestujejo svoj zavedni obstoj. Bil je povsem prekrasen pomladanski dan. Zborovanje posečeno po tolikih navdušenih tovarišicah, je nudilo izreden užitek. Že dejstvo, da ga je vodil naš zaslužni, nesebični načelnik, nam jamči za uspeh.

Pevski zbor je kakor navadno častno rešil svojo dolžnost ter pripravil slavni auditorij na naslednje razkošje zborovanja, katerega mični dnevni red se je točko za točko s ponositim stijajem rešil.

Vstajali so govorniki brez hrupnosti in v točni, precizni besedi navduševali na vztrajno delo prosvete in blagor za narod. Res živimo v dobi duševnega pestovladja, v katerem trpi pravica po zvitihi nakanah, protivnikov resnice, hčerke luči božje! Potrebno je in koristno, da nas v neprisiljenih sestankih. Prometejev ogenj prešine, užgan in v naša srca injiciran po tako izbornih podavateljih, kakor jih šteje v obilici naše družbo!

Umevno, da ne moremo dočakati novega zborovanja in bi se radi shajali kar vsak mesec. Da, hvala, priznanje in čast taki stanovski zavednosti, takim poštvovalnim močem! Sigurna bodočnost duševnega preporoda, koder veje tako čili, pomladanski duh! Blagor občinam, ki uživajo srečo, da se ponašajo s takim učiteljstvom. Pri prihodnem zborovanju bi želeli videti med seboj tudi veljavneje ljudi iz občinstva. Na veselo snidenje torej na Laškem dne 7. maja.

V odbor so bili poklicani: Anton Gnus, načelnik, Franc Meško, namestnik, Janko Sorčan, blagajnik, Lebar-Umberger, tajnik, A. Bučar, knjižničar, E. Vole, pevovodja, Ivan Četina, Jos. Valentič, odbornika. Poročevalcem Tone Kuhar. To so stanovsko zavedni, delazmožni možje. Njihova preteklost jamči za uspeh v vsakem oziru.

Politiški pregled.

* **Državnozbornske volitve.** „Wiener Zeitung“ z dne 8. t. m. prinaša razglas naredbe ministra notranjih zadev glede novih državnozbornskih volitev. Glavni termin za volitve je 13. junij, za ožje volitve 20. junij. Za Galicijo so termini sledeči: 13. junij, oziroma za ožje volitve 21. junij, 19. junij oziroma 28. junij in 3., oziroma 8. julij; za Dalmacijo: 13., oziroma 21. junij, 16., oziroma 24. junij in 19., oziroma 27. junij za ožje volitve. — Volilna dolžnost je uveljavljena v sledečih deželah: Nižje Avstrijsko, Gorenje Avstrijsko, Solnograško, Bukovina, Kranjsko, Moravsko, Šlezija in Predaljsko.

* **Deželni zbori** zaradi razpusta parlamenta letos ne bodo sklicani k pomladanskemu in poletnemu zasedanju, pač pa se to zgodi tekom meseca septembra.

* **Hrvaško-laski sporazum glede Istre.** Pod predsedstvom ministra za notranje zadeve grofa Wickenburga in v navzočnosti ministra za nauk in bogocastje grofa Stürgkha, tržaškega cesarskega namestnika princa Hohendlohe, sekijskih šefov viteza Kanera in barona Friesa ter zaupnikov hrvaške in laške stranke v Istri so se vršile 6. in 7. aprila na Dunaju konference v svrhu poravnave spora, ki se je pojavil med obema narodnostima in se zadnje čase poostiril. Dosegel se je glede vseh vprašanj popoln sporazum in se bo pogodba predložila obema deželnozbornskima kluboma.

* **Madjarska kolonizacija v Bosni.** „Srpska Riječ“ javlja, da se je od madjarske strani zahtevalo od bosanske vlade, naj da v bielinskem okraju na razpolago zemljišča za madjarske koloniste. Srbi protestirajo proti temu, da bi se tej zahtevi ugodilo. Ako bi se to zgodilo, bi se Srbi obrnili od sedanje Madjarom prijazne politike. To bi bilo potrebno in pametno od strani Srbov tudi brez madjarskih poizkusov kolonizacije.

* **Nov šolski zakon v Belgiji.** Katoliška večina v belgijski zbornici je izdelala nov šolski zakon; proti temu so se dvignili belgijski liberalci, radikaleci in socialni demokratje, ki kličejo svoje pristaje na boj proti novemu zakonu in zahtevajo razpust zbornice.

* **Canalejas proti španskim samostanom.** Vlada je zakon predložila zbornici glede na samostane, po katerem se podvržejo podjetja samostanov državnemu nadzorstvu in odpravijo vsi samostani, ki niso izvzeti po konkratu.

* **Japonski naučni minister** je podal demisio zaradi očitkov glede uprave v javnem šolstvu. Z njim bi bil demisioniral cel kabinet, ako bi ne bila na vrsti ravno trgovinska pogodba z Anglijo. Ministri so ostali na svojem mestu in bi bili podali demisijo, ako bi se pogodba ne bila sklenila.